RAADSVOORSTEL

Zaaknummer: 0000372454
Onderwerp: Verordening bekostiging leerlingenvervoer Dijk en Waard 2023

Datum raadsvergadering: *Invullen door de griffie*
Agendapunt: *Invullen door de griffie*

Portefeuillehouder: J.M. Does
Programma begroting: Programma 4 Onderwijs

Publiekssamenvatting

Gemeenten hebben de wettelijke plicht om een regeling vast te stellen op basis waarvan ouders, onder bepaalde voorwaarden, aanspraak kunnen maken op bekostiging van leerlingenvervoer.

De regio Alkmaar doet al jaren de gezamenlijke aanbesteding van het aangepast vervoer voor leerlingen. In dat kader is het wenselijk dat de gemeenten een gelijkluidende verordening hebben. Voor de gemeente Dijk en Waard is er een extra noodzaak om te komen tot een nieuwe verordening vanwege de fusie.

In goed overleg tussen de gemeenten in de regio Alkmaar heeft dat geleid tot de Verordening bekostiging leerlingenvervoer Dijk en Waard 2023. Als basis geldt de laatste versie van de VNG Modelverordening (2020). Door de ontwikkelingen in het sociaal domein en in het passend onderwijs was een herziening van de huidige verordening nodig. Tegelijk zijn bestaande werkwijzen, nieuwe inzichten en jurisprudentie meegenomen, zodat de verordening up to date is.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. De Verordening bekostiging leerlingenvervoer Dijk en Waard 2023 vast te stellen.
2. De verordening Leerlingenvervoer Heerhugowaard en de verordening leerlingenvervoer gemeente Langedijk 2010 in te trekken.

Inleiding

De regio Alkmaar doet al jaren de gezamenlijke aanbesteding van het aangepast vervoer (via personenbussen) voor leerlingen. Recent is dat opnieuw gedaan met als resultaat dat vanaf 1 augustus 2022 vervoerder Willemsen de Koning in onze regio het aangepast vervoer verzorgt. In dat kader is het wenselijk dat de gemeenten een gelijkluidende verordening hebben. Voor de gemeente Dijk en Waard is er een extra noodzaak om te komen tot een nieuwe verordening vanwege de fusie.

In goed overleg tussen de gemeenten in de regio Alkmaar heeft dat geleid tot bijgaand voorstel voor de nieuwe verordening. Als basis geldt de laatste versie van de VNG Modelverordening. Door de ontwikkelingen in het sociaal domein en specifiek in het passend onderwijs was een herziening wenselijk. Tegelijk zijn bestaande werkwijzen, nieuwe inzichten en jurisprudentie meteen meegenomen, zodat de nieuwe verordening up to date is. Ook laat de nieuwe titel zien dat het primair gaat om de bekostiging van leerlingenvervoer.

Het gaat om vervoer naar scholen voor basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en om regulier voortgezet onderwijs die zijn aangesloten bij samenwerkingsverbanden primair of voortgezet onderwijs[1].

[1] In een samenwerkingsverband (SWV) werken reguliere scholen en scholen voor speciaal onderwijs in een regio samen.

Beoogd effect

Met deze geactualiseerde en geharmoniseerde verordening is de juridische basis gelegd om voor heel Dijk en Waard te beoordelen of een leerling een toekenning krijgt voor bekostiging van leerlingenvervoer voor het goedkoopst passend vervoer van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school.

Kader

Het wettelijk kader wordt gevormd door artikel 4 van de Wet op het primair onderwijs, artikel 4 van de Wet op de expertisecentra en artikel 4 van de Wet op het voortgezet onderwijs.
Verder sluiten de uitgangspunten van de verordening goed aan bij de leidende principes uit de visie sociaal domein (eigen kracht en samenredzaamheid door samenwerking, betaalbare en effectieve zorg en ondersteuning, iedereen doet mee naar vermogen en elke inwoner is uniek).

Motivering per besluitpunt

1. De Verordening bekostiging leerlingenvervoer Dijk en Waard 2023 vast te stellen.
   a. Vanwege de fusie tot de gemeente Dijk en Waard dienen voor 2024 alle verordeningen geharmoniseerd te zijn. Met het vaststellen van deze verordening wordt voldaan aan deze verplichting voor wat betreft het leerlingenvervoer.
   b. De nieuwe aanbesteding van het leerlingenvervoer is aangegrepen om ook de verordeningen in regionaal verband af te stemmen alsmede de samenwerking met de scholen te versterken.
   c. Met deze verordening zijn alle regels geactualiseerd. Dit biedt een duidelijke basis voor de komende jaren, waarbij er jaarlijks geëvalueerd wordt en indien nodig bijgestuurd wordt.

Hierna wordt toegelicht wat hetzelfde is gebleven en wat in meer of mindere mate is veranderd.

Uitgangspunten
De verordening is wat uitgangspunten betreft voor veruit het grootste deel hetzelfde gebleven. Doordat er artikelen zijn toegevoegd en bestaande artikelen geactualiseerd zijn, heeft de nieuwe verordening wel een geheel andere opzet. Met deze opzet wordt ook duidelijker dat eerst het recht op een vergoeding moet worden vastgesteld (beoordelingsfase) en daarna wordt onderzocht welke vergoeding wordt verstrekt (onderzoeksfase). Om u zo goed mogelijk hierin mee te nemen, wordt eerst aangegeven wat de uitgangspunten zijn die niet zijn veranderd, daarna welke artikelen zijn toegevoegd en waarom en tenslotte welke onderdelen wel gewijzigd zijn en waarom.

Wat met deze nieuwe verordening niet veranderd is (qua uitgangspunten):
- De verantwoordelijkheid voor het schoolbezoek van de leerling blijft bij de ouders.
- Samen met ouders en leerling wordt eerst gekeken naar wat een leerling wel kan dan wel aangeleerd kan worden. Allereerst wordt naar de opties fietsen of OV (eventueel met begeleiding en/of bekostiging) gekeken, dan naar eigen vervoer (met bekostiging) en daarna naar aangepast vervoer.
- Het gaat om de afstand naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school. Voor het primair onderwijs is dat nog steeds zes kilometer (vanaf de woning).
- De verordening is het kader, maar altijd wordt gekeken naar de individuele leerling en is maatwerk mogelijk.

Nieuwe artikelen
De volgende artikelen zijn nieuw. Per artikel wordt kort toegelicht wat het betekent en ook wat de reden is om dit artikel toe te voegen.

a. Artikel 2. Doelstelling: Via dit artikel wordt expliciet gemaakt dat het gaat om het verstrekken van een financiele ondersteuning ten behoeve van passend vervoer naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school. Dit was de praktijk, maar wordt nu concreet benoemd.
b. Artikel 4 / 16. Gesprek over zelfstandigheid en zelfredzaamheid - vervoersontwikkelingsplan: Gemeenten stimuleren op alle mogelijke wijzen de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling. Een vervoersontwikkelingsplan kan daarbij helpen. Ook dit gebeurde al in de

praktijk, maar door het in een artikel te benoemen willen we ook ouders hiervan meer bewust maken door hierop te kunnen wijzen.

c. Artikel 5. OOGO / samenwerkingsverband: Met de scholen en ook het samenwerkingsverband waren altijd al contacten. Mede door passend onderwijs is het nog belangrijker geworden om tot afstemming te komen in het belang van de leerlingen en gezamenlijk oog te hebben voor de beheersing van de kosten. Via dit artikel wordt de samenwerking tussen het samenwerkingsverband en de gemeente via het reeds bestaande OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg) geborgd. Ook is afgesproken dat het aspect vervoer meegenomen wordt.
d. Artikel 8, 2de lid. Vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school: Door een uitspraak van de Raad van State mag de gemeente aan ouders geen verklaring meer vragen dat zij overwegende bezwaren hebben. De gemeente dient de op godsdienst of levens-beschouwing berustende keuze van ouders voor een school te eerbiedigen. In dit nieuwe artikel wordt nu slechts gesproken over het melden en niet meer om een verklaring gevraagd.
e. Artikel 13 2de lid. Schooltijden en wachttijden: De gemeente kan indien noodzakelijk tegemoet komen aan vervoer op schooltijden die afwijken van de schoolgids. In de praktijk gebeurde dit al, maar dat is nu expliciet benoemd.
f. Artikel 14. Tijdelijk verblijf buiten de gemeente: Het college kan een tijdelijke vervoersvoorziening toekennen aan de ouders van een leerling, die als gevolg van een crisissituatie tijdelijk buiten de gemeente verblijft, mits is voldaan aan een aantal voorwaarden. Dit biedt meer houvast voor dit soort situaties.
g. Artikel 15. Vervoersvoorziening naar stageadres: In dit artikel wordt beschreven hoe wordt omgegaan met een aanvraag om een vervoersvoorziening naar het stageadres.
h. Artikel 21. Bekostiging andere passende vervoersvoorziening: De gemeente wordt meer mogelijkheid geboden om bij de verstrekking van vervoersvergoeding individueel maatwerk te leveren. Waar mogelijk keken gemeenten al naar andere mogelijkheden, maar dit artikel biedt een betere houvast.

Inhoudelijke wijzigingen
Op de volgende onderdelen zijn inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd:

a. Bij artikel 8 (dichtstbijzijnde school) zijn vooral in de toelichting enkele punten toegevoegd:
    - In lijn met het vervoerscontract is een paragraaf opgenomen die een link ~~l~~egt met jeugdzorg. Van belang is dat er vroegtijdig afstemming is, dat samen naar een oplossing wordt gekeken en wordt voorkomen dat er leerlingen niet naar school gaan.
    - De mogelijkheid voor vervoer naar de taalklas (voor nieuwkomers) is opgenomen. Dat was eerst niet duidelijk benoemd.
    - In afstemming met het samenwerkingsverband is in dezelfde paragraaf een aanvulling toegevoegd over speciale onderwijsvoorzieningen op scholen in de eigen buurt of wijk. Dit is een nieuwe ontwikkeling waarin de regio Alkmaar voorop loopt. Via deze paragraaf anticiperen we hierop en is er een basis om in bepaalde situaties leerlingenvervoer in te zetten. Tegelijk biedt deze ontwikkeling kansen dat leerlingen niet of korter vervoerd hoeven te worden. De gemeenten en samenwerkingsverband gaan hier samen mee aan de slag.
b. Bij artikel 9 (afstand) is veranderd dat voor vervoer naar het voortgezet speciaal onderwijs een afstand geldt van 12km (en niet 6km). Van oudere leerlingen verwachten we dat een langere afstand acceptabel is. Dit sluit aan bij de regio Alkmaar. Voor leerlingen die nu wel vallen onder leerlingenvervoer, maar volgend jaar niet meer zullen we kijken naar een overgangsregeling dan wel maatwerk bieden.
c. Bij artikel 23/24 (Eigen bijdrage/drempel) is veranderd dat in de toelichting is opgenomen dat pleegouders geen eigen bijdrage hoeven te betalen stellen, omdat pleegouders veelal geen vergoeding ontvangen voor (extra) vervoerskosten.
d. Voor leerlingen naar het speciaal basisonderwijs (SBO) wordt geen eigen bijdrage meer gevraagd. Het gaat om leerlingen met lichtere problematiek die niet goed mee kunnen komen op een reguliere school. Er is dus een noodzaak (geen vrije keuze). Hierin trekken we één lijn met leerlingen naar het speciaal onderwijs (SO) waarvoor ook geen eigen bijdrage geldt.

Beleidsregels
De verordening vormt de basis voor de uitvoering van het leerlingenvervoer. Als regio is ernaar gestreefd om zoveel mogelijk in de verordening vast te leggen en slechts beperkt te werken met beleidsregels. Op een paar onderdelen worden toch beleidsregels voorgesteld, zodat tussentijds bijstelling voor de hele regio sneller mogelijk is. De beleidsregels zijn een bevoegdheid van het college. Deze zijn ter kennisname meegestuurd. De beleidsregels gaan over:

- Artikel 6 lid7: Alternatief adres: Primair gaat het om vervoer tussen de woning en school. Om verschillende redenen kan het wenselijk zijn om soms een ander adres ook toe te staan. De beleidsregels geven houvast om dit te toetsen en worden zo nodig op basis van praktijkervaringen bijgesteld.
- Artikel 7, lid 4d en e: Ernstige benadeling: Er kunnen zich situaties voordoen dat het niet toekennen van leerlingenvervoer een grote impact heeft. Om een toetsingskader te hebben voor deze situaties zijn enkele beleidsregels opgesteld. Zo nodig worden deze op basis van praktijkervaringen bijgesteld.
- Artikel 7, lid 4d en e: Onaangepast gedrag: Om handvaten te hebben om bij onaangepast gedrag van kind en/of ouders op te kunnen treden zijn beleidsregels nodig. Deze regels worden met de vervoerder afgestemd en indien nodig bijgesteld.
- Artikel 8: Omgaan met taalklassen en andere wetgeving (jeugdwet): Het gaat om richtlijnen om in deze afwijkende gevallen te toetsen of leerlingenvervoer ingezet wordt, namelijk dat ondanks de afstand toch tijdelijk aangepast vervoer wordt ingezet. Dit monitoren we samen met het onderwijs en de collega's vanuit Jeugd. Zo nodig vindt bijsturing plaats.

2. De verordening Leerlingenvervoer Heerhugowaard en de verordening leerlingenvervoer gemeente Langedijk 2010 in te trekken.
    a. Er kan maar één verordening tegelijk rechtsgeldig zijn, dus dienen de bestaande verordeningen formeel ingetrokken te worden.

Kanttekeningen en risico's
Met deze verordening wordt het bestaande beleid en de bestaande praktijk grotendeels voortgezet. De (landelijke) trend is dat het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer elk jaar licht stijgt. Dat wordt met deze verordening in eerste instantie niet doorbroken. Dat heeft echter een grote impact op de leerlingen en ouders alsmede op de uitvoering. Er is gekozen voor een meer geleidelijke lijn en te kijken hoe in goed overleg met alle betrokkenen meer ingezet wordt op eigen kracht en alternatieven.
Bovendien monitoren we wat er in de praktijk gebeurt en is er tussen gemeenten en met het onderwijs afstemming, zodat we tussentijds kunnen bijsturen. Ook wordt nagedacht over pilots om ouders in de vorm van een pgb zelf het vervoer te laten regelen.

Alternatieven
De gemeente dient een geharmoniseerde verordening voor 2024 vast te stellen, dus niets doen is geen optie. Er is gekozen om de VNG-modelverordening te volgen en om de verordening regionaal af te stemmen. De gemeente heeft hierbij de beleidsvrijheid om af te wijken en op onderdelen andere keuzes te maken. Hiervoor is op de belangrijkste onderdelen toegelicht welke keuzes gemaakt zijn en waarom. De rode draad is dat we veel hetzelfde houden en geen grote wijzigingen doorvoeren, zodat er rust en zekerheid is voor leerlingen en ouders en het de uitvoering geen extra werk oplevert. Op onderdelen kan de gemeente strenger zijn, zodat minder leerlingen in aanmerking komen voor vervoer en de kosten lager uitpakken. Tegelijk monitoren we kritisch hoe het in de praktijk zal uitpakken en sturen zo nodig bij.

Samenwerking en participatie
In de verordening is afstemming met het onderwijs / samenwerkingsverband (SWV) via het zogenoemde op overeenstemming gericht overleg (OOGO) expliciet opgenomen. De gemeenten hebben de VNG-modelverordening aangegrepen om gelijk de concept-verordening met het SVW te bespreken. Dit heeft geleid tot enkele aanvullingen ter verduidelijking en aanpassingen, zodat

termen aansluiten op de bestaande praktijk. Daarnaast zijn er afspraken om periodiek overleg te hebben. Het samenwerkingsverband was zeer tevreden over het feit dat er contact is gezocht, zodat gezamenlijk een goede basis wordt gelegd om onderwijs en leerlingenvervoer goed op elkaar aan te laten sluiten.

In juni is in het OOGO overeenstemming bereikt over de inhoud van de verordening. Daarbij is meegegeven om jaarlijks te evalueren, nauw samen te werken met de consulenten bij het samenwerkingsverband, aandacht te hebben voor de ritduur en de leerling als uitgangspunt te nemen (waar nodig maatwerk te bieden). Dit nemen de gemeenten zeer ter harte en deze punten sluiten aan bij wat de gemeenten voor ogen hebben.

Verder is de verordening ter advisering voorgelegd aan de cliëntenadviesraden in de regio. In bijlage 2 staan alle adviezen en de reacties per onderdeel. Ook is toegezegd om de adviesraden te betrekken bij de komende evaluatie.

Heeft het voorstel financiële gevolgen?

Dit voorstel heeft weinig financiële gevolgen, omdat de nieuwe verordening grotendeels een voortzetting is van bestaand beleid en de bestaande praktijk. Dat betekent dat deze verordening op zichzelf weinig financiële gevolgen heeft. Sommige wijzigingen hebben een klein nadelig financieel effect voor de gemeente (o.a. geen eigen bijdrage pleegouders en SBO, aanspraak op een vergoeding i.v.m. taalklas en/of vanuit jeugdzorg), terwijl andere wijzigingen (o.a. meer ruimte voor alternatieven en maatwerk) een financieel voordeel bieden voor de gemeente. Tezamen past dit binnen het beschikbare budget.

Communicatie

Nadat de gemeenteraad heeft ingestemd, wordt de verordening gepubliceerd. Vanuit de gemeente en de vervoerder worden ouders en scholen verder geïnformeerd.

Uitvoering

De verordening bekostiging leerlingenvervoer wordt per 1 januari 2023 van kracht. Reeds afgegeven beschikkingen voor het schooljaar 2022/2023 blijven ongewijzigd. Tegelijkertijd wordt nagegaan of door deze nieuwe verordening voor leerlingen zaken veranderen. Wanneer zaken veranderen, bespreken we dat met de ouders en de leerling, zodat zij zich hierop kunnen voorbereiden ruim voor de start van het nieuwe schooljaar 2023/2024. Denk hierbij aan de afstandsgrens naar school of de eigen bijdrage.

Aanvragen vanaf 1 januari 2023 worden beoordeeld op basis van de nieuwe verordening. Wel kijken we nog naar de oude verordening, mocht in bepaalde situaties de nieuwe verordening zeer nadelig uitpakken. Juist om gedurende het schooljaar 2022/2023 één lijn te trekken.

Daarnaast monitoren we hoe het in de praktijk gaat en zullen we jaarlijks evalueren. Vanuit alle betrokkenen (ouders, leerlingen, scholen/samenwerkingsverband, vervoerder) halen we input op om te kijken of er knelpunten ontstaan en vindt afstemming plaats. Dan sturen we waar mogelijk bij via de beleidsregels en indien nodig wordt de raad één of meer aanpassingen voorgelegd. In elk geval informeren we u na het eerste schooljaar (rond juni 2024) over de ervaringen.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

1. Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Dijk en Waard 2023
2. Overzicht reacties adviesraden
3. Beleidsregels bekostiging leerlingenvervoer gemeente Dijk en Waard 2023
4. De verordening Leerlingenvervoer Heerhugowaard
5. De verordening leerlingenvervoer gemeente Langedijk 2010
6. De beleidsregels Leerlingenvervoer Heerhugowaard

RAADSBESLUIT

Onderwerp:	Verordening bekostiging leerlingenvervoer Dijk en Waard 2023
Zaaknummer:	0000372454
Raadsvergadering:	*Invullen door de griffie*
Agendapunt:	*Invullen door de griffie*

De raad van de gemeente Dijk en Waard;

gelet op artikel 4 van de Wet op het primair onderwijs, artikel 4 van de Wet op de expertisecentra en artikel 4 van de Wet op het voortgezet onderwijs,

besluit:

1. De Verordening bekostiging leerlingenvervoer Dijk en Waard 2023 vast te stellen.
2. De verordening Leerlingenvervoer Heerhugowaard en de verordening leerlingenvervoer gemeente Langedijk 2010 in te trekken.

Vastgesteld in de openbare vergadering van *datum invullen door de griffie*

De griffier, De voorzitter,